

hij te maken krijgt met een belastingschuld die niet aansluit bij de wet. Er kan dan sprake zijn van een te hoge of te lage belastingschuld. Beide zijn in strijd met de uitgangspunten die voor de belastingheffing gelden. Zowel de algemene beginselen van behoorlijk bestuur als de rechts- of verdelingsbeginselen impliceren voldoende aandacht voor de individuele belastingbetaler.¹¹³

2.2 Rechtvaardigheid bij belastingen; het natuurrecht

De gedachte dat bij belastingheffing plaats moet zijn voor rechtvaardigheid, vindt zijn oorsprong in de opbloei van het begrip rechtvaardigheid in het *natuurrecht*.¹¹⁴ Deze opbloei heeft er onder meer toe geleid, dat reeds vroeg eisen van rechtvaardigheid aan het belastingstelsel werden gesteld.¹¹⁵

2.2.1 De ontwikkeling van de moderne rechtsstaat

Met de ontwikkeling van de moderne rechtsstaat ging een snelle groei van de belastingheffing samen. Het absolutisme beschouwde deze groei slechts als een tijdelijke kwestie. Het zag niet dat de zich ontwikkelende moderne staat een toenemende behoefte aan financiering met zich meebracht. De absolute staat nam de belasting waar zij te krijgen was en ging daarbij niet uit van de belangen van de burgers.¹¹⁶ Toch trachtte hij te ontdekken waar de natuurlijke grenzen van de belastingheffing lagen. Het politieke, sociale en economische individualisme, dat hand in hand ging met het natuurrecht, bood aanknopingspunten. Dit individualisme wilde een grens trekken tussen de privé- en de staatsfeer, onder meer om meer duidelijkheid te verkrijgen over de rechtstitel voor de belastingheffing. De idee dat slechts die belastingheffing te rechtvaardigen is, waarmee ook de bevolking heeft ingestemd, vond veel weerklank.¹¹⁷ Vanuit het belang van het individu trachtte men te ontdekken waar de grenzen van de belastingheffing lagen en te komen tot een onderscheid tussen een rechtvaardige en een onrechtvaardige belastingheffing. Daarmee deed de idee van de "gerechtigheid" haar intrede bij belastingen.¹¹⁸ Deze idee impliceert dus dat er rekening moet worden gehouden met de belangen van het individu; ook het individu moet tot zijn recht komen. Dit, in tegenstelling tot het absolute denken, waarin voor de belangen van het individu nauwelijks of geen aandacht was.¹¹⁹

2.2.2 De belastingtheorieën

Er ontstonden belastingtheorieën, waarvoor als basis gold dat tegenover een prestatie van de overheid een tegenprestatie van de burger moest staan (de zogenaamde

¹¹³ Zie de hoofdstukken 2.4 en 3.7.

¹¹⁴ F.K. Mann[2,blz. 82, 83].

¹¹⁵ F.K. Mann[2,blz. 108].

¹¹⁶ H.J. Hofstra[3]: "De machtspolitiek van het absolutisme had evenwel geen behoefte aan een belastingtheorie. Zij nam de belasting waar zij te krijgen was." (blz.9)

¹¹⁷ F.K. Mann[2,blz. 103, 104].

¹¹⁸ F.K. Mann[2,blz. 104, 124].

¹¹⁹ F.K. Mann[2,blz. 110, 111, 112].